אבות ובנים – פרשת נח

לימוד קצר של 10–20 דקות, בישיבה משותפת על הספה או ליד השולחן. קוראים את הפסוק יחד, נותנים לכל ילד לענות בתורו, ולא ממהרים לתקן – קודם שומעים. משבחים כל שאלה, ואפשר לכתוב את השאלה הכי טובה של השבוע על פתק ולתלות על המקרר.

כמו נח שהיה צדיק גם כשהיה קשה – כך נשתדל גם אנחנו. ברוך ה' שזוכר את הברית!

אבות ובנים – פרשת נח

גיל 3–5 • לקטנים

את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ

בראשית ט, יג

מסבירים

אחרי המבול, ה' הבטיח לנח שלא יביא עוד מבול להשחית את כל העולם. הקשת בענן היא סימן להבטחה הזאת. כל פעם שרואים קשת – נזכרים שה' שומר על העולם.

פעילות: משחקים 'תיבת נח': האבא אומר שם של חיה, והילדים מחקים אותה (קול ותנועה) ונכנסים 'לתיבה' – לספה – שניים שניים. בסוף מציירים יחד קשת בענן.

שואלים ביחד

1. מה בנה נח?
2. איך נכנסו החיות לתיבה?
3. מה מזכירה לנו הקשת?

מידה טובה לשבוע: לקיים הבטחות: כמו שה' מקיים את הבטחתו, גם אנחנו עושים מה שאמרנו שנעשה.

אבות ובנים – פרשת נח

גיל 6–9 • לגדולים

> אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח
>
> בראשית ו, ט

על פי רש"י – בדורותיו: על פי רש"י: יש מחכמינו שדורשים זאת לשבח – אם בדור רשע כזה היה צדיק, כל שכן שבדור של צדיקים היה צדיק עוד יותר. ויש שדורשים זאת לגנאי – רק ביחס לדורו נחשב צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום.

מסבירים

נח חי בדור שבו כמעט כולם עשו מעשים רעים, ובכל זאת הוא נשאר צדיק. רש"י מביא שתי דעות של חכמים. לפי הדעה הראשונה זה שבח גדול – קשה מאוד להיות טוב כשכל הסובבים אותך אינם טובים. לפי הדעה השנייה, אברהם אבינו היה גדול ממנו. מכאן לומדים: לא משווים את עצמנו לאחרים, אלא שואלים – מה ה' רוצה ממני?

שואלים ביחד

1. מה פירוש 'איש צדיק'?
2. מה היה קשה בדור של נח?
3. מה ההבדל בין שתי הדעות שרש"י מביא?
4. למה לדעתך קשה יותר להיות טוב כשהחברים סביבך לא מתנהגים יפה?

הלכה ומנהג: הרואה קשת בענן מברך: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו' (שולחן ערוך אורח חיים סימן רכט). ולא מסתכלים בקשת הרבה זמן – מברכים ומסיטים את המבט.

חידה: איזו ציפור שלח נח ראשונה מהתיבה – לפני היונה?
תשובה: העורב (בראשית ח, ז). רק אחריו שלח נח את היונה.

אבות ובנים — פרשת נח

גיל 10–13 • לבר מצווה

> ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ
>
> בראשית ו, יג

רש"י — כי מלאה הארץ חמס: לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל

מעמיקים

רש"י מלמד שאנשי דור המבול עשו עבירות חמורות רבות, אבל גזר הדין נחתם בגלל הגזל. הרמב"ן (בראשית ו, יג) מסביר למה דווקא הגזל: זהו חטא שכל אדם מבין בשכלו שהוא רע, גם בלי שנביא יזהיר אותו, ולכן נענשו עליו. חברה שבה כל אחד לוקח מהשני אינה יכולה להתקיים. ובמדרש מובא שגזלו זה מזה אפילו דברים קטנים מאוד, שאי אפשר לתבוע עליהם בבית דין – וזו הייתה ההתחלה של ההרס.

שואלים ביחד

1. למה דווקא גזל חתם את גזר הדין? מה דעתכם על ההסבר של הרמב"ן?
2. אם כל אחד לוקח רק 'משהו קטן' – למה זה כל כך הרסני לחברה?
3. האם יש דברים שאנחנו יודעים שהם רעים גם בלי שכתוב אותם בתורה? הביאו דוגמאות.
4. על פי רש"י (ו, יד), נח בנה את התיבה מאה ועשרים שנה, כדי שאנשים ישאלו אותו ויחזרו בתשובה. מה זה מלמד על הסבלנות של ה'?

הלכה ומנהג: אסור לקחת חפץ של חבר בלי רשות – אפילו דבר קטן מאוד, אפילו בצחוק, ואפילו כשמתכוונים להחזיר אחר כך (רמב"ם, הלכות גניבה פרק א; שולחן ערוך חושן משפט סימן שמח).

חידה: מי לא נכנס לתיבה – ובכל זאת לא מת במבול?

תשובה: הדגים! רש"י (ז, כב) מדייק מהמילים 'אשר בחרבה' – רק מי שחי ביבשה מת, ולא הדגים שבים.